

Problemen rond orgel van

Nieuwe Kerk

Nog voordat de eerste orgelpijpen in gerestaureerde staat de Nieuwe Kerk hebben bereikt is het negentiende eeuwse instrument dat straks de aandacht zal trekken in de nieuwe concertruimte al de aanleiding tot een controverse.

Het Residentie-Orkest heeft z'n bezorgdheid geuit over de gang van zaken rond de restauratie van het orgel dat nu nog in onderdelen bij de firma Flentrop in Zaandam ligt.

Het gaat om de toonhoogte. Als het orgel zo wordt gerestaureerd dat alle kenmerken van voorheen in ere worden hersteld - en daar gaat het bij een restauratie die ressorteert om de Rijksdienst voor Monumentenzorg tenslotte om - dan heeft het Residentie-Orkest dat de Nieuwe Kerk veelvuldig wil gaan benutten er niets aan. De originele toonhoogte van het orgel is ongeveer een halve toon lager dan de toonhoogte die voor de orkestinstrumenten gebruikelijk is. Het resultaat van de combinatie orkest-orgel zou bij het handhaven van deze toestand hartverscheurend zijn.

„De kogel is nog niet door de kerk” zegt mr. H. B. van der Meer, directeur van het Residentie-Orkest. „Volgens onze informatie is de definitieve beslissing hierover nog niet genomen. Er was afgesproken dat wij bij de af-

Monumentenzorg. Zijn mening: „Volgens mij zijn er geen misverstanden mogelijk over de normen van Monumentenzorg.

Het orgel moet klinken zoals het vroeger klonk toen het nog in goede staat verkeerde. Daaraan wordt streng de hand gehouden en dat is maar goed ook, anders zou er van het Nederlandse orgelbezit weinig terecht komen. Het orgel van de Nieuwe Kerk is een belangrijk instrument uit de periode van de romantische orgelbouw. Daarmee kan je je moeilijk vrijheden permitteren”.

Dus het Residentie-Orkest kan in de Nieuwe Kerk niet bij voorbeeld een concert voor orgel en orkest van Händel op het programma zetten?

Bolt: „Ik heb voorgesteld als alternatief voor het gerestaureerde orgel een extra klein orgel aan te schaffen, dat veel meer geschikt is om in combinatie met orkest te worden gebruikt. Het grote orgel is daarvoor nauwelijks bruikbaar. Wel voor zelfstandige orgelbespelingen vanzelfsprekend.”

Als er nadat het grote orgel weer in de Nieuwe Kerk geplaatst en gestemd is toch nog zou worden besloten om de toonhoogte in overeenstemming te brengen met die van het hedendaagse orkest? Bolt: „Dan moet er iets uit de pijpen worden gesneden.”

Een woordvoerder van de firma Flentrop deelt desgevraagd mee dat er nog een andere mogelijkheid is om aan de wensen van het Residentie-Orkest tegemoet te komen, zonder de authenticiteit van het orgel aan te tasten. Er zou een extra klavier kunnen worden aangebracht waarvan de toetsen niet op de gebruikelijke orgelpijpen corresponderen, maar op de pijpen die een halve toon hoger liggen.

Maar Flentrop wacht nog af wat de opdrachtgevers onder het wakend oog van Monumentenzorg beslissen.

---

door

Aad van der Ven

---

wikkeling van de restauratie inspraak zouden krijgen.”
De Haarlemse organist Klaas Bolt, vaste bespeler van onder meer het grote orgel van de St. Bavo, treedt bij deze orgelrestauratie op als adviseur van de Rijksdienst voor